

בש"פ 1791/16 - שמעון קופר נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון
בש"פ 1791/16

כבוד השופט ס' ג'ובראן
שמעון קופר (קופרשמיד)

לפני:
העורר:

נגד

מדינת ישראל

המשיבה:

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בתיק
מ"ת 47951-11-12 שניתנה ביום 14.2.2016 על ידי
כבוד השופט י' שפסר

כ"ח באדר א' התשע"ו (8.3.2016)

תאריך הישיבה:

עו"ד דן באומן ועו"ד איתי בר עוז
עו"ד נורית הרצמן

בשם העורר:
בשם המשיבה:

החלטה

1. לפני ערר בהתאם לסעיף 53(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים) על החלטתו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (השופט י' שפסר) מיום 14.2.2016 במ"ת 47951-11-12, בגדרה נדחתה בקשתו של העורר לשחררו למעצר בפיקוח אלקטרוני.

רקע רלבנטי

1. הרקע למעצרו של העורר פורט בהרחבה בהליכים הקודמים שנוהלו בעניינו בפני בית משפט זה (וראו בפרט את ההחלטות בבש"פ 4844/13 (השופט נ' הנדל) מיום 25.7.2013 ובבש"פ 5441/14 (השופט ד' ברק-ארז) מיום 14.8.2014). בקצירת האומר, ייאמר כי נגד העורר הוגש ביום 26.11.2012 כתב אישום, אשר ייחס לו את רציחתה של אשתו השלישית, ג'ני מור חיים ז"ל (להלן: ג'ני). על פי עובדות כתב אישום זה, העורר ניהל במקביל לנישואיו לג'ני מערכת יחסים זוגית עם רופאה מרדימה בשם ד"ר

מריה זקוטסקי (להלן: מריה). במועד כלשהו עובר לחודש אוגוסט 2009, הציג העורר למריה מצג שווא לפיו עליו לרצוח אדם, שתיאורו עלה בקנה אחד עם תיאורה של ג'ני, בשליחות ביטחונית מחוץ לארץ – ובירר עמה האם יש חומר קטלני אשר אינו מותר סימן בקורבן. לאחר בירור, מסרה מריה לידי של העורר חומר קטלני מסוג שאינו ידוע. על פי המתואר, בלילה שבין הימים 20.8.2009-21.8.2009, המית העורר את ג'ני, בדרך שאינה ידועה, ולאחר מכן פיזר בקרבתה תרופות שונות, על מנת ליצור מצג כאילו נטלה את חייה (להלן: כתב האישום המקורי).

ביום 29.4.2013, תוקן כתב האישום המקורי, כך שנוסף אליו אישום נוסף, בו מיוחסת לעורר עבירת רצח שנייה – של אשתו הראשונה אורית קופרשמיט ז"ל (להלן: אורית). על פי עובדות אישום זה, בלילה שבין התאריכים 17.1.1994-18.1.1994, העורר המית את אורית בדרך שאינה ידועה. בבוקר המחרת, פיזר ליד גופתה של אורית כדורים וחפיסות ריקות של תרופות, על מנת לטשטש את נסיבות רציחתה (להלן: כתב האישום המתוקן).

2. בד בבד עם הגשת כתב האישום המקורי ביום 26.11.2012, הגישה המשיבה בקשה למעצרו של העורר עד תום ההליכים. הצדדים הסכימו לקיומן של ראיות לכאורה ועילות מעצר, והעורר הופנה לחוות דעת פסיכיאטרית בה נקבע כי הוא כשיר לעמוד לדין. בעקבות זאת, הורה בית המשפט המחוזי ביום 18.4.2013 על מעצרו של העורר עד לתום ההליכים. העורר ערר על ההחלטה לבית משפט זה במסגרת בש"פ 3007/13, ובינתיים הוגש כתב האישום המתוקן – ולפיכך הורה בית משפט זה (השופט ע' פוגלמן) על החזרת הדיון לבית המשפט המחוזי, על מנת שיבחן את התשתית הראייתית הלכאורית גם ביחס לאישום שנוסף בכתב אישום זה. ביום 6.6.2013 קבע בית המשפט המחוזי כי לא מתקיימות ראיות לכאורה ביחס לאישום הראשון (רציחתה של אורית), אולם נוכח קיומן של ראיות לכאורה ביחס לרציחתה של ג'ני, הוחלט להותיר על כנה את ההחלטה בדבר מעצר העורר עד תום ההליכים. עררים של כל אחד מהצדדים על החלטה זו נדחו על ידי השופט נ' הנדל בהחלטתו בבש"פ 4844/13.

3. כך, העורר מצוי במעצר מתחילתה של שנת 2013. מעצרו הוארך עשר פעמים בהחלטות של בית משפט זה, לבקשת המשיבה ובהתאם להוראת סעיף 62 לחוק המעצרים – לאחר שנמצא כי באיזון בין זכויות העורר והאינטרס של שמירת ביטחונו של הציבור, גובר האחרון נוכח המסוכנות הרבה הנשקפת מהעורר ונוכח העובדה כי קצב התנהלות ההליך הפלילי תקין והתמשכות נובעת ממורכבותו הרבה של התיק.

4. בסוף חודש דצמבר 2015, הגישה המשיבה את הבקשה האחת-עשרה במספר להארכת מעצרו של העורר בתשעים ימים נוספים, במסגרת בש"פ 9129/15. בהחלטתו מיום 5.1.2016, עמד בית משפט זה (השופט צ' זילברטל) על מורכבותו וייחודיותו של המקרה. זאת, שכן מחד התרשם כי מהעורר נשקפת מסוכנות ניכרת, לה נלווים תחכום ומניפולטיביות, התומכים בהארכת מעצרו; אך מאידך, מצא כי תקופת המעצר היא מופלגת במשכה, כאשר סיומו של ההליך טרם נראה באופק. באיזון בין השיקולים הללו, הורה בית משפט זה על הארכת מעצרו של העורר בתשעים ימים נוספים, החל מיום 11.1.2016 – אך עם זאת קבע כי העורר ישוחרר ממעצר אם יעלה בידו להציע מתווה שיימצא ראוי למעצר בפיקוח אלקטרוני. בית משפט זה ראה לנכון להדגיש כי לבית המשפט המחוזי שיקול דעת מלא בבחינת הראויות של המתווה המוצע.

5. בעקבות החלטה זו, הוגש ביום 9.2.2016 תסקיר מעצר עדכני בעניינו של העורר. בתסקיר, שירות המבחן הביע את

התרשמותו כי העורר מתנהל באופן מניפולטיבי להשגת צרכיו ומטרותיו, וכי העורר ניסה באופן עקבי לנתב את שיחתו עם קצין המבחן לכיוונים הרצויים לו. נוכח התרשמות זו, לצד האמור בחוות הדעת הפסיכיאטרית שנערכה לעורר בשנת 2014, שירות המבחן מצא כי קיים סיכון משמעותי להפרת תנאים מגבילים מצדו. בנוסף, שירות המבחן התייחס לחלופת המעצר אותה הציע העורר - שחרור לשיבת "נתיב השלום" בעיר ירושלים (להלן: הישיבה) - והביע ספקנות ביחס להתאמתה של זו לסיכון הנשקף מהעורר, בפרט נוכח חוסר ההיכרות של המפקחים המוצעים מהישיבה עמו והעדר יכולתם לצפות את מצבי הסיכון בהתנהלותו.

6. ביום 14.2.2016 נערך דיון בתסקיר בפני בית המשפט המחוזי, ולאחריו דחה בית המשפט המחוזי את בקשתו של העורר להשתחרר לחלופה המוצעת, או לחלופין לבקש משירות המבחן לבחון באופן מעמיק יותר את אפשרות השחרור לשישיבה. בית המשפט המחוזי מצא כי תסקיר שירות המבחן הוא שלילי באופן מובהק בכל הנוגע לאישיותו של העורר, לאמון אשר ניתן לתת בו ולסיכון הנשקף ממנו להפרת תנאים מגבילים. בנוסף, בית המשפט המחוזי הביע תמיהה ביחס לחלופה המוצעת, וציין כי לא ברור הקשר בין העורר, שאינו אדם דתי, לשישיבה. בית המשפט המחוזי הטעים כי הישיבה היא מוסד פתוח שישנו חופש לצאת ולבוא בשעריו, וכי מאפיין זה, לצד מסוכנותו של העורר והעדר האמון כלפיו, מביא למסקנה כי אין בחלופה המוצעת לאיין את החשש להימלטותו של העורר מפני הדין. על יסוד האמור, בית המשפט המחוזי מצא כי אין מקום לשנות מההחלטה בדבר המשך מעצרו של העורר מאחורי סורג וברית. מכאן הערר שלפניי.

הערר

7. בעררו, העורר טוען כי בית המשפט המחוזי שגה כאשר דחה את בקשתו להורות לשירות המבחן להשלים את בחינת החלופה המוצעת. לשיטתו, נקודת המוצא לדיון הייתה החלטתו של בית משפט זה בבש"פ 9129/15, לפיה אם תוצע חלופה שתאפשר מעצר בפיקוח אלקטרוני שתמצא ראויה והולמת, הוא ישוחרר אליה. העורר מדגיש כי תסקיר שירות המבחן העדכני הוגש מבלי שרואיינו הערבים המוצעים מטעם הישיבה, ועל כן לא ניתן להסתפק בספקנות אותה הביע שירות המבחן כלפי החלופה - אלא יש, לדידו, לבחון את החלופה באופן מעמיק וספציפי כדי להגשים את הרציונל ביסוד החלטתו של בית משפט זה בבש"פ 9129/15.

8. העורר מוסיף כי נסיבותיו הן נסיבות מיוחדות, כאשר בני משפחתו ומכריו ניתקו עמו קשר בעקבות הצגתו בתקשורת כרוצח. העורר מטעים כי בנסיבות אלה, אין באפשרותו להציג חלופת מעצר בקרב אנשים קרובים, והציע את החלופה הטובה ביותר אשר יש ביכולתו להציע - חלופה באיזוק אלקטרוני, בפיקוח אנשים נורמטיביים שיש ביכולתם להקדיש זמן לפיקוח עליו והם מוכנים לעשות זאת מתוך הבנה של משמעות הפיקוח. נוכח המצב המיוחד המתואר, העורר גורס כי יש מקום לבחון באופן ממצה את החלופה שהוצעה, ולהורות על קבלת תסקיר נוסף אשר יתרשם באופן ישיר מהערבים המוצעים. לבסוף, ביחס לעובדה כי הישיבה היא מוסד דתי, ואילו העורר אינו מקיים אורח חיים דתי, בא-כוח העורר הציג מסמך מטעם הישיבה, לפיו נוכחותו של העורר בשיעורי מוסר הלכה ותפילות בישיבה היא תנאי לקבלתו.

9. המשיבה, מנגד, סבורה כי לא נפל כל פגם בהחלטתו של בית המשפט המחוזי. המשיבה מטעימה כי ההחלטה בבש"פ 9129/15 הותירה לבית המשפט המחוזי את מלוא שיקול הדעת בבחינת הראויות של חלופה אפשרית שתוצג על ידי העורר. לטעמה, בית המשפט המחוזי פעל בהתאם להנחייתו של בית משפט זה, הפנה את העורר לתסקיר, ובהסתמך על התסקיר ועל נסיבותיו של העורר מצא את החלופה המוצעת כלא ראויה. לעמדת המדינה, לא ניתן לתת אמון בעורר, נוכח מערכת החיים הכפולה אותה ניהל

ונוכח התנהלותו המניפולטיבית המתוארת בתסקירו העדכני של שירות המבחן. בנוסף, המדינה מטעימה כי הסיכון הנשקף מהעורר הוא גבוה, וכי אין בחלופה המוצעת כדי לאיין אותו.

10. להשלמת התמונה, יצוין כי בדיון בפניי הציגו הצדדים החלטה של בית המשפט המחוזי מיום 7.3.2016, בה צוין כי בית המשפט עומל על כתיבת הכרעת הדין בעניינו של העורר, וכי זו תינתן במהלך חודש מאי 2016 – כך שעתה, קיים "אור בקצה המנהרה" לסיומו של ההליך הפלילי בעניינו של העורר.

דיון והכרעה

11. לאחר שבחנתי בקפידה את טענות הצדדים ואת השתלשלות ההליכים בעניינו של העורר, הגעתי לכלל מסקנה כי אין מקום להתערב בהחלטתו של בית המשפט המחוזי לדחות את החלופה שהוצעה על ידי העורר.

12. כידוע, ההלכה הפסוקה היא כי שקילת האפשרות לשחרורו של אדם ממעצר מאחורי סורג ובריה למעצר בפיקוח אלקטרוני טעונה בחינה דו-שלבית: ראשית, על בית המשפט לבחון האם חלופה זו עשויה, באופן עקרוני, להפיג את המסוכנות המיוחסת לנאשם ולאין את הסיכון לפגיעה בהליך המשפטי לרמה המתקבלת על הדעת. בשלב השני, נדרש בית המשפט לבחון את החלופה הקונקרטית המוצעת, ולבחון את מידת התאמתה למידותיו של הנאשם הספציפי, בהתאם למאפייניו האישיים ולטיב הסיכון הנשקף ממנו (ראו: בש"פ 8389/15 אבו כאטר נ' מדינת ישראל, פסקה 16 (27.12.2015)). רק מקום בו מתרשם בית המשפט כי ניתן להשיג את תכלית המעצר באמצעות פיקוח אלקטרוני, יש מקום להורות על חלופה כאמור (ראו: בש"פ 585/16 מדינת ישראל נ' שריפוב, פסקה 13 (27.1.2016); בש"פ 8495/15 אלדין נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (27.12.2015)).

13. בהחלטתו של בית משפט בבש"פ 9129/15, נקבע כי נוכח פרק הזמן הארוך בו מצוי העורר במעצר מאחורי סורג ובריה, יש לבחון מחדש את האפשרות לשחרר אותו למעצר בפיקוח אלקטרוני. עם זאת, הודגש בפסקה 7 להחלטה:

"לכאורה מדובר במשיב מסוכן ביותר [...] ולפיכך יידרשו תנאים הדוקים שיבטיחו בצורה סבירה מפני מסוכנותו. תנאים כאלה יידרשו גם על מנת להקהות את החשש המובנה מפני התחמקות מאימת הדין, בהתחשב בעוצמת הסיכון בפניו עומד המשיב למקרה שיורשע. מכאן שכלל לא מובן מאליו שתימצא חלופה ראויה, אך סבורני שנוכח התמשכות ההליכים הגיעה העת לבחון נושא זה."

בית המשפט המחוזי נהג בהתאם להחלטה זו, ואפשר לעורר להציג חלופה אפשרית, אך מצא כי חלופה זו אינה חלופה ראויה, משום שאין בה לתת מענה מספיק למסוכנותו של העורר ולסיכון הנשקף ממנו, אף מבלי לשמוע את המפקחים המוצעים. בנסיבות המקרה, סבורני כי בית המשפט המחוזי צדק בהחלטתו.

14. אכן, כפי שטענו באי-כוחו של העורר, אין מניעה כי במקרה המתאים, נאשם ישוחרר לחלופת מעצר במסגרת ישיבה או מוסד חיצוני, אשר לאנשיו אין היכרות מוקדמת עמו, וזאת אף במקרים של עבירות רצח (וראו למשל: בש"פ 6772/14 מדינת ישראל נ'

דסוקי, פסקאות 10-11 (13.10.2014); בש"פ 6293/12 ימר נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (13.9.2012)). עם זאת, וכאמור לעיל, נדרש כי מוסד זה יתאים לאיון הסיכון הנשקף מהנאשם הספציפי, בהתאם למאפייניו השונים. במקרה שלפניי, נשקפת מהעורר מסוכנות משמעותית, נוכח חומרת העבירות המיוחסות לו ונסיבות ביצוען. בנוסף, קיימת התרשמות חוזרת מהעורר כמי שמאופיין בהתנהגות אשר נועדה להשיג את צרכיו, ואף עשוי להתנהל לשם כך תוך התחזות והצגת מצגי שווא – והתרשמות זו תואמת את ההתנהגות המיוחסת לו במסגרת האישום הנוגע לרציחתה של ג'ני. כמו כן, שירות המבחן התרשם כי נשקף מהעורר סיכון משמעותי להפרת תנאים מגבילים. בנסיבות המתוארות, מצאתי כי אכן קיים קושי ממשי בשחרורו של העורר אל הישיבה לשם מעצר בפיקוח אלקטרוני, כפי שקבע בית המשפט המחוזי – אף בהנחה שהערבים המוצעים מטעמה מבינים את משמעות התפקיד המוטל עליהם. סבורני כי בנסיבותיו הספציפיות של העורר, ערבים אשר אין להם היכרות קודמת מספקת עמו ואשר מבצעים את תפקידם כמעשה חסד אלטרואיסטי, יתקשו להתמודד עם דפוסי התנהגותו המתוארים ולצפות את מצבי הסיכון בהתנהלותו. זאת, בפרט נוכח ההבדלים העמוקים באורח החיים בין אנשי הישיבה לבין העורר עצמו, אשר לא ניתן לגשר עליהם אך בהתחייבות מצדו להופיע לשיעורים ולציית למשגיחי המוסד. הישיבה עצמה היא מוסד פתוח, אשר אינו מותאם למנוע את יציאתם של אנשים ממנה, ואף בכך יש לפגום בהתאמתה לשמש חלופה ראויה בנסיבות המקרה. על יסוד כל האמור, שוכנעתי כי לא נפל פגם בהחלטתו של בית המשפט המחוזי לדחות את החלופה המוצעת כחלופה שאינה מתאימה לעורר, אף מבלי להיזקק להתרשמות מהמפקחים המוצעים עצמם.

15. בטרם סיום, אציין כי עניינו של העורר הוא אכן ייחודי, ואני ער לקושי העומד בפניו להציג חלופות מתאימות למעצרו מאחורי סורג ובריה, ובפרט חלופות הכוללות אנשים אשר קיימת להם היכרות מוקדמת עמו. אך עם זאת, אין להקל ראש בסיכון הנשקף ממנו לביטחונם של אחרים ולהימלטות מהליכי שפיטה, על רקע המעשים המיוחסים לו והעונש הכבד הצפוי לו אם ימצא אשם בדין. יש להבטיח כי חלופת מעצר אליה ישוחרר, אם תימצא כזו, תהיה חלופת מעצר הדוקה אשר יהיה בה להבטיח את האינטרס הציבורי באיון מסוכנותו. במקרה שלפניי, כמובהר לעיל, לא מצאתי כי החלופה המוצעת במתכונתה הנוכחית עומדת בתנאים אלו, ועל כן אני דוחה את הערר.

16. סוף דבר, הערר נדחה.

ניתנה היום, ג' באדר ב' התשע"ו (13.3.2016).

ש ו פ ט